

до 9. септембра одвијати у Виминацијуму, некадашњем римском граду и легијском логору крај Старог Костоца. (Limes је на латинском граница.) Биће то највеће окупљање стручњака археологије икада до сада организовано које ће се бавити животним темама у логорима и насељима на граници дугој 7.500 километара тада најмоћнијег – Римског царства. Део те римске границе у данашњој Србији има 450 километара дуж којих су бројни познати археолошки локалитети – Сирмијум, Сингидунум, Виминацијум, Феликс Ромулијана, Шаркамен, Медијана... Интензиван живот, који се вековима одвијао дуж Дунава који је некад, као и данас, био једна од најзначајнијих трговачких комуникација, најбоље се огледа у остацима богате материјалне културе. Кроз одабране теме овај конгрес ће освје-

жити се оавој... царства биће смештени у новоза... ђеном, реконструисаном логору Седме Клаудијеве легије. Љубазношћу тури, организова... ра, тактици и стратегији тадашњег

Љубазношћу директора Археолошког института и једног од организатора овог конгреса професора др Миомира Кораћа, „Политика“ објављује ексклузивну фотографију изгледа археопарка у којем ће наредних дана боравити научници целог света

директора Археолошког института и једног од организатора овог конгреса професора др Миомира Кораћа, „Политика“ објављује ексклузивне фотографије изгледа археопарка у којем ће наредних дана боравити научници целог света. Тај објекат је, као и све друго у Виминацијуму, изграђен ње-

ратовања и свакодневном животу римских легионара и 18 императора рођених на територији данашње Србије. Поменимо само неке од тема о којима ће се разговарати на 34 сесије: „Сврха римских граница“, „Дуг пут за путовање“, „Држите линију...“, „А шта је с нама“, „Улога дивљих животиња у

живеле у насељима на граници војне логоре.

Скоро сви учесници конгреса биће смештени у стамбеном комплексу, десет барака изграђених за потребе конгреса и опремљених у војничком стилу из античког доба. У свакој је десет соба са по шест кревета – укупно 600. У централном делу насеља је такозвана командантура с кухињом и трпезаријом за исхрану гостију и две слушаонице са по 250 седишта за учеснике – конгреса и свих будућих научних дешавања у Виминацијуму.

По завршетку конгреса у њима ће се организовати римски дечји образовно-спортски парк у којем ће се деца узраста од 10 до 17 година кроз

мофина... нам каже да већ сада у Виминацијуму 50 породица живи од продаје улазница и сувенира.

У исто време, као пратећа манифестација конгреса, у амфитеатру у Виминацијуму биће одржан и први позоришни фестивал „Виминацијум фест – митови стари и нови“ на којем ће се представити позоришта из Загреба, Бањалуке, Новог Сада и Београда представама „Ричард Трећи“, „Феничанке“, „Одисеј – сан о повратку“, „Хасанагиница“ и „Електра“. Последњег дана конгреса, 9. септембра, новосадски „Биг бенд“ одржаће концерт.

Градмир Аничкић

ДНК запис открива генетски профил човека

Ове анализе могу да помогну да лекар одреди који лек одговара пацијенту, да ли особа треба да избегава масну храну, да ли неко има предиспозицију да се бави врхунским спортом...

Оно што је у некада било незамисливо данас је постало реалност, јер је тренутно човеку потребно око хиљаду долара уколико жели да зна какав генетички код има. Захваљујући сопственом ДНК профили свака особа на планети је јединствена, а када се дешифрира оно што је у том профили записано особа добија, између осталог, информације о томе да ли има предиспозицију за појаву неког обољења, који јој лекови одговарају, а која храна или пиће не пријају.

Реч је о софистицираној медицинској анализи која идентификује промене у хромозомима и генима, а резултат може да потврди или искључи сумњу на одређене наследне болести, укаже на могућност оболевања у каснијем животном добу или да савет о томе како обезбедити здраво потомство. Сем дијагностике ретких болести које имају генетичку основу и неких врста малигнитета, сада се могу идентификовати генетички фактори ризика који доводе до проблема с коагулацијом и склоности ка тромбозама, спонтаним побачајима, као и неким од узрока неплодности код мушкарца.

Према речима проф. др Соње Павловић, из Института за молекуларну генетику и генетичко инжењерство Универзитета у Београду, ДНК анализе се у овој установи обављају најсавременијим генетичким методама. Најчешће се раде

захваљујући узетом узорку венске крви, која се може дати у било које доба дана. Неке анализе су с разлогом селективне и усмерене на један ген или део гена, док постоје и свеобухватне анализе које подразумевају истовремену анализу великог броја гена.

– ДНК анализе помажу пацијентима да лекар одреди који им лек или доза највише одговарају уколико се човек лечи од кардиоваскуларних, аутоимунских болести, тумора, као и приликом коришћења лекова против бола. У ДНК је записано да ли неко треба да избегава масну храну, намирнице с глутеном и да ли је боље да пије млеко без лактозе. Можемо да видимо и да ли нечијем организму више прија да ујутру попије кафу, зелени чај или сок од поморанце. Анализом се указује и на предиспозиције човека за бављење врхунским спортом или одређеним физичким активностима. Овај одговор крије се у генима који су одговорни за снагу мишића, тетива и лигамената, као и за издржљивост организма – нагласила је др Павловић.

Уколико у будућности дође до читавања ДНК записа сваког пацијента то би омогућило лекарима да тачније предвиде прогнозу и ток болести, као и примену специфичне молекуларне и генске терапије. Биће то доба у коме ће лечење бити базирано на индивидуалним геномским профилима, а медицина ће бити фокусирана на превенцију. Секвенцирање (неколико метода и

технологија које се користе за одређивање редоследа нуклеотидних база у молекулу ДНК) комплетног генома сваког човека спроводиће се у раном детињству, а информација ће се чувати и користити током живота. Поред тога, редовно ће се пратити профил особе због појаве мутација. Др Павловић каже да ће компјутер генерисати здравствене извештаје и стално их усклађивати с новим сазнањима из медицине.

– Постојаће дневно праћење здравственог стања уз помоћ бежичних уређаја, који ће имати улогу „виртуелног медицинског саветника“ и који ће сугерисати превентивне мере и промене животних навика и служби бољег здравља. Ту су и специфични персонализовани лекови дизајнирани на основу генома. Будућност медицине несумњиво је у реализацији идеје о индивидуализованој медицини, која ће унапредити здравље људи и омогућити им дужи и квалитетнији живот – додаје др Павловић.

Интересантна је чињеница да је „читање“ првог хуманог генома коштало више од три милијарде долара и да је трајало чак 13 година. Сада анализа траје свега неколико дана. Светска здравствена организација предвиђа да ће до 2020. године бити секвенцирано десетине милиона генома, а до 2025. између 100 милиона и две милијарде генома, што ће довести до примене персонализоване медицине у медицинској пракси. Цена индивидуалног генетичког профила тада ће бити мања од 100 долара.

Данијела Давидов Кесар

Фото А. Василевић

Родитељи за 20 година бирају боју косе бебе

Генетика је одговорна за то на кога ће беба да личи и да ли ће повући гене од родитеља или од других сродника, што је последица компликоване комбинације гена. Али, у данашње време све више се говори о томе да ће доћи време када ће родитељи моћи да бирају боју косе или очију наследника. Колико смо далеко од тога? Проф. др Војин Ракић, директор Центра за биоетичке студије и шеф Унеско Катедре за биоетику за Европу, каже да је тешко давати прецизна предвиђања у тој области. – Избор најразличитијих особина нашег потомства постаће једног дана могућ. Најлакше ће ићи с особинама које су одређене ДНК секвенцом што мање гена. У том смислу избор боје очију или косе бебе биће могућ вероватно већ за неких 20 или 30 година. Одабир нивоа интелигенције потомства неће бити могућ тако брзо, јер је у нивоу интелигенције уплетен већи број варијабли. Етичка питања су такође ту комплекснија. Велика је разлика да ли ће имућнији људи имати децу којој су одабрали боју очију и косе или децу која су интелигентнија. Ово последње многи би доживели као изузетно велику неправду – каже др Ракић.